

blev saa stærkt bevæget af de Ytringer, der her ere faldne. Det hører imidlertid til de Prøvelser, som altid maae foretaae en dansk Udenrigsminister. Det forekommer mig, at denne Sags Stilling ikke er bleven opfattet tilstrækkelig klart, at det ikke staaer aldeles tydeligt, hvorom det er, at Spørgsmaalet idag dreier sig. Efter den Anledning, som Forespørgselen giver, er der idag ikke Tale om vore politiske Forhold, ligesaa lidt som der kan være Tale om at give Ministeriet enten et Tillids- eller Mistillidsvotum (Hør!). Thinget har idag kun spurgt Ministeriet om, naa r de belovede yderligere Oplysninger kunne ventes, og det er derfor kun Ministeriets Svar her paa, hvorved jeg skal tillade mig at dvæle. Det, hvorom det gjælder, er Ministeriets Program, det, hvorom Ministeriet er blevet enig, og det har sin særegne Betydning, at der nu er Tale om Ministeriets Program, thi det er første Gang lige siden Marts 1848, at der herom er Tale. Det Program, som alle Ministerier lige indtil nu have fulgt, er nemlig det, der i Marts 1848 blev opstillet, Slesvigs constitutionelle Forbindelse med Danmark, og — saaledes som jeg i det Mindste opfatter Udtalelsen i Marts 1848 — i Forbindelse hermed en Stilling af Holsteen til Monarchiet, rettende sig efter de europæiske Forhold, altsaa en elastisk Stilling, efter Omstændighederne enten løsere eller snævrere. I dette Program, som de Mænd, der dengang vare Hs. Majestæts Raadgivere, og blandt hvilke jeg med Fornøielse tæller den nærværende Udenrigsminister, var Hs. Majestæt enig, og det blev tiltraadt af Folket; thi man maa vistnok indrømme, at, dersom noget Ministeriums Program er blevet tiltraadt af Folket, da er det dette (Ja! Ja!). Det er for dette Program, at der er gjort de betydelige Opoffrelser, Opoffrelser af Penge, af Gods, af Liv, ja jeg skulde tage meget feil, om ikke dette Program har svævet for de kæmpende og har staaet for dem, maaskee i deres sidste Time. Der er altsaa ikke Tale om et enkelt Ministeriums Program, der er Tale om Kongens og Folkets Program, som ogsaa er indskrevet i Danmarks Riges Grundlov, thi Danmarks Riges Grundlov staaer jo som en For-

bring paa ogsaa at gjælde for Slesvig, idet Hs. Majestæt har udtalt, at han vilde have, at Danmarks Riges Grundlov skulde gjælde for Slesvig, idet han nemlig har taget det udtrykkelige Forbehold, at Ordningen af Slesvigs Forhold kun skulde udsættes, indtil Freden var affluit. Det var ogsaa dette Program, ifølge hvilket man valgte de Vælgere, hvem det betydningsfulde Gjerning var betroet, at vælge de Mænd, der skulde enes med Kongen om Danmarks tilkommende Forfatning. Her er altsaa ikke Spørgsmaal om et Program, som skulde kunne vedtages den ene Dag og forkastes den anden; men det er et Program, som er blevet indviet af Blod, hvorfor det er blevet kæmpet, og hvorom Konge og Folk have staaet sammen i svære og farefulde Tider. Og dog, hvo veed ikke, hvor hurtigt man kom til Anerkjendelse af, at dette Program ikke tilfulde lod sig gennemføre? Netop fordi Martsministeriet ikke troede tilfulde at kunne gennemføre det, frattraadte det. Dets Færd blev misbilliget, man lagde det til Last, at det saa tidligt opgav Troen paa at kunne gennemføre det i dets fulde Omfang. Nationen misbilligede det. Længere end Martsministeriet levede imidlertid Martsministeriets Program; thi Novemberministeriet optog det og erklærede, at det vilde føre det igjennem og at det vilde lægge Sværdet i Bægtssaalen, dersom det ikke ad Underhandlingernes Vej opnaaede at gennemføre dette Kongens, dette Folkets Program. — Og det lagde Sværdet i Bægtssaalen, og det førte Krig i eet Aar og det førte Krig i to Aar, men Novemberministeriet kom til Anerkjendelse af, at dette Program i sit fulde Omfang ikke lod sig gennemføre. Det slog da ind paa Indrømmelsernes Vej, og da det havde frastrevet sig selv den ene Udvæi, blev den anden kun tilbage, den at søge at sætte Programmet deels viis igjennem ved at gjøre Opoffrelser med Hensyn til den indre Ordning af Landets Anliggender med Hensyn til den meer eller mindre selvstændige Stilling af Slesvig, og Følgen heraf var Notabelprojectet. Dette støtter sig til Martsministeriets Program og siger: „Saameget deraf kunne vi sætte igjennem, Mere have vi ikke kunnet opnaae.“ Saaledes